

Oponentovo posouzení diplomové práce Šárky Vlasákové **Reprezentace šoa:Dětská literatura a literatura o dětech**

Šárka Vlasáková se ve své diplomové práci zaměřila na prezentaci několika pozoruhodných textů, které se týkají holokaustu, jenž je nahlížen zejména z hlediska dítěte a dospívání, takže podstatnou složkou jejího zkoumání se stává právě to, jak se ono dětské hledisko (dětská zkušenost, dětská mentalita, dětské nazírání na svět) a jeho proměna, způsobená zráním v nesmírně zátěžových podmínkách, vepisuje do způsobu deníkového podání. V čem všem se obé zračí.

První tři zkoumané texty představují deníky s odstupňovanou mírou stylizace: nejautentičtější výpověď představuje Deník Davida Sierakowiaka; v případě Deníku Mary Bergové došlo k přepisu a díky memoárové složce se tak deník stal hybridním (či deníkovým memoárem). Konečně u Krásných dnů mého mládí Any Novacové byl původní sešitový záznam přepracován (po 50 letech), čili k jeho zliterárnění došlo v důsledku dodatečného uplatnění prostředků fiktivního narativu.

Již tyto tři holokaustové deníkové texty (výpovědi) by díky výše naznačené a v práci důkladně doložené různorodosti (nejen zkušenostní, ale též výstavbové a stylové) dostačovaly pro velice cennou komparaci, poskytující i obecněji platné poznatky typu: deníkovost a její přesahy; podvojnost subjektu daná faktorem působícího času; ovlivnění holokaustového svědectví povahou prožité zkušenosti; místem, časem a životními okolnostmi. Autorka ale ve své práci téma a spolu s ním i narativní problematiku rozšiřuje tím, že zahrnuje texty vymykající se autentické deníkovosti, byť dodatečně stylizované. Vzdor tomu, že Lustigův plně fikční deník Nemilovaná (Z deníku sedmnáctileté Perly Sch.) se tu nabízel ke kontrastní konfrontaci (non-fikce – fikce) a díky některým zvoleným a uchovávaným aspektům výkladu do celku práce zapadá, ocitáme se tu ve značně odlehle sféře. Vítala bych vyhrčenější doložení nesouměřitelnosti autorské fabulace a vypravěčské sebeprezentace s výpovědí svědecké povahy a podstaty, kde autorský subjekt a centrální subjekt výpovědi tvoří identitu. I když Židovská válka je komponována jako novela, představuje dílo psané z odstupu a s rozvinutou vypravěčskou strategií, jehož dokumentární autenticita ho sblížuje s deníkovým i memoárovým svědectvím více než záměrná deníková mystifikace.

Šárka Vlasáková předeseílá krátkou rekapitulaci vymezování žánrového typu (deník) a něco málo z typologie vyprávění. Protože v tomto teoretickém východisku podstata práce nespočívá, jen podotku, že bych preferovala, abychom akceptovali, zda ten který naratolog uvažuje o fikci či zahrnuje do svého konceptu také texty non-fikční, neboť identita: ústřední subjekt – autor – podavatel zakládá zcela jinou noetiku. Mihne se též termín zkazový vypravěč, aniž se uvede, co se tím míní.

V případě Šárky Vlasákové máme před sebou zajisté práci promyšleně vystavěnou. O tom svědčí i množství (možná poněkud nadbytečné) sledovaných „položek“ – kritérií, aspektů, motivů. Autorka jako by je k analyzovaným textům přikládala a tak je jejich prostřednictvím poznávala, prezentovala a místy také interpretovala. Některé „položky“ se opakují: např. uspořádání a výstavba textu, proměna vypravěče, tematizace židů a židovství, čas a prostor, postavy. Jiné byly inspirovány rozebíranými texty, což se týká zejména motiviky. Objevují se pozoruhodné interpretační náměty: nabízí je kupříkladu motiv hladu, motiv štěstí, téma individuality a davu, trauma viny.

Byť nejsou všechny „položky“, na jejichž základě jsou zkoumané texty poznávány a vykládány stejně nosné a jsou kladeny vedle sebe, přestože jejich povaha a funkce jsou jiného řádu (třeba motiv štěstí a způsob tematizace deníku a psaní), zdá se mi, že autorka je aplikuje v jakési vzájemné souhře a že tak její práce sugeruje pocit vícerozměrného a důkladného ohledávání. Současně velmi přesvědčivé prezentace a na straně příjemce cenného poznání.

Práce Reprezentace šoa si cením, vážím a doporučuji k obhájení. Navrhuji známku výbornou.

Doc. Marie Mravcová